

Onduidelijkheid over status legionellapreventie

Even leek het er op dat er duidelijkheid zou komen in de regelgeving met betrekking tot de toepassing van alternatieve technieken voor legionellapreventie in leidingwater. Die zou er komen met de invulling van artikel 9 van de 'Regeling legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater' (Rlp). Tijdens het legionellacongres van ISSO/LOPL vorig jaar november hielden de ambtenaren van het ministerie van I&M en de VROM-Inspectie (nu Inspectie L&T) echter de lippen stevig op elkaar over die invulling die betrekking heeft op de volgorde van de toe te passen beheersmaatregelen. Nog geen week later lekte delen uit de voorlopige concepttekst van dat artikel uit via het RIVM. Het betreft een presentatie van de VROM-Inspectie die een paar dagen na het ISSO/LOPL-congres plaatsvond op een bijeenkomst voor drinkwaterbedrijven.

Tijdens het ISSO/LOPL-congres kwam de geruchtenstroom op gang dat er problemen zijn met de Europese regelgeving en de toepassing van koperionen in combinatie met drinkwater. Dat zou grote gevolgen hebben voor de toepassing van koper-zilverionisatie als legionellabeheersmaatregel, terwijl het College voor toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) al voor diverse systemen een toelating heeft afgegeven. Inmiddels is ook al een systeem gecertificeerd op grond van BRL K14010-2.

De congresgangers werden echter niet geïnformeerd over de problemen met de Europese regelgeving. Ruim een maand later maakte het ministerie van I&M in een brief bekend dat op grond van de Europese Biocidenrichtlijn en de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden de werkzame stoffen koper- en zilverionen voor gebruik in drinkwater moeten zijn opgenomen in annex I van de richtlijn.

Die stoffen moeten daarvoor een beoordelingsprocedure doorlopen. Voor zilverionen loopt deze procedure, voor koperionen is enige tijd geleden de beoordelingsprocedure opgestart, maar niet voltooid. Dit heeft tot gevolg dat koperionen met ingang van 1 februari 2013 niet meer toegepast zouden mogen worden als biocide in drinkwater.

Na overleg tussen het ministerie van I&M, het Ctgb en een aantal leveranciers van koper-zilverionisatie is een reparatieplan opgezet met onder meer het spoedig indienen van een dossier 'koperionen' bij een lidstaat en vervolgens een (tijdelijke) aanvraag voor toelating. Die zal dan vanaf 1 februari 2013 tot in ieder geval 2016 moeten kunnen gelden als voortzetting van de al verleende toelating. Zodra koperionen als werkzame stof in de bijlage van de Europese Biocidenrichtlijn is opgenomen, zullen de leveranciers bij het Ctgb een nieuwe toelating aanvragen, opdat de installaties ook na 2016 mogen worden geplaatst en gebruikt.

Stapel van regels

Daags voor het legionellacongres afgelopen februari op de vakbeurs VSK (georganiseerd door SDU) werd de volledige tekst van concept-artikel 9 van de 'Regeling legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater' (Rlp) door het ministerie van I&M ter commentaar verspreid en kon worden opgenomen in één van de lezingen. Het is

een nadere uitwerking van artikel 44 van het Drinkwaterbesluit, dat een aantal voorschriften bevat voor de volgorde van te nemen beheersmaatregelen. Bij het opstellen van artikel 9 is ook rekening gehouden met artikel 20 van de Drinkwaterregeling, dat een aantal voorwaarden bevat voor het gebruik van biociden in drinkwater. De criteria in concept-artikel 9 Rlp zijn op zich helder, maar de voorgeschreven procedure maakt de mogelijkheden voor het toepassen van elektrochemisch- en chemisch beheer in de praktijk er niet makkelijker op.

Tijdens het congres op de VSK werd er op gewezen dat het Drinkwaterbesluit het thermisch, fysisch en fotochemisch beheer weliswaar als gelijkwaardige beheervormen ziet voor legionellapreventie in leidingwater, maar dat de voorwaarden die aan de toepassing van deze beheervormen worden gesteld, sterk uiteen lopen. De apparatuur voor fysisch en fotochemisch beheer moeten zijn gecertificeerd op grond van BRL K14010-1; voor fotochemisch beheer moet men ook beschikken over een toelating van het Ctgb. Voorschriften op grond van het Bouwbesluit 2012 maken bovendien een onderscheid in toepassing voor nieuwbouw en bestaande bouw. Daarbij speelt ook nog een beleidsbrief van het toenmalige ministerie van VROM van oktober 2008 een rol. Die brief gaat over fysisch beheer in relatie tot thermisch beheer.

Nu geen invoering artikel 9 Rlp

Eind maart werd bekend dat naar aanleiding van het uitgebrachte commentaar op de concepttekst van artikel 9 Rlp het ministerie van I&M heeft besloten om de invoering ervan thans niet door te zetten. Belangrijke overweging is dat uit het commentaar duidelijk is geworden dat de tekst van het concept op gespannen voet staat met het Drinkwaterbesluit, met name de in artikel 36 opgenomen norm van 100 kve/l en de procedure beschreven in artikel 44. Met het wegvallen van deze belangrijke pijlers in het voorgestelde artikel 9 heeft volgens het ministerie de bepaling geen bestaansrecht meer. Besloten is daarom om van de in artikel 44 opgenomen mogelijkheid om nadere regels te stellen, voorlopig geen gebruik te maken.

Het ministerie laat verder weten dat bij controle en toezicht de aandacht zal worden gericht op een goede uitvoering van artikel 44, eerste tot en met derde lid, van het

Op het nationaal congres van TTVL over sanitaire technieken, dat op 14 juni plaatsvindt in de Flint in Amersfoort, staat de legionellapreventie in leidingwater op het programma. Voor het congres zijn Hans de Vries van de Inspectie L&T (projectleider *Legionella*) en Hans van Wolferen (TNO, en rapporteur van ISSO-publicatie 55.1) gevraagd om meer duidelijkheid te verschaffen.

Aan bod komen verder lezingen over de 'riolering nu en in de toekomst' en 'veiligheid met drinkwaterinstallaties'.

Drinkwaterbesluit. Daarin staat in welke situaties mag worden overgegaan op elektrochemisch dan wel chemisch beheer. Dat is voor elektrochemisch beheer het geval als blijkt dat thermisch, fysisch of fotochemisch beheer naar het schriftelijke en gemotiveerde oordeel van het bedrijf, bedoeld in artikel 37 en 38 van het Drinkwaterbesluit, redelijkerwijs niet mogelijk is. Datzelfde geldt voor chemisch beheer als blijkt dat elektrochemisch beheer redelijkerwijs niet mogelijk is. In de artikelen 37 en 38 van het Drinkwaterbesluit staat dat het bedrijf op basis van BRL 6010 gecertificeerd moet zijn.

Voor de gecertificeerde adviesbedrijven is nu een belangrijke rol weggelegd. Op welke locaties elektrochemisch dan wel chemisch beheer onder voorwaarden mag worden toegepast, staat niet in artikel 44 van het Drinkwaterbesluit. Daarvoor moeten nu de betreffende toelatingen van het Ctgb worden geraadpleegd. Dat maakt het allemaal niet eenvoudig. Indien daar op basis van de ervaringen bij controle en toezicht aanleiding toe is, kan in de toekomst worden overwogen om alsnog aan artikel 9 Rlp een invulling te geven, stelt het ministerie.

Filter op het tappunt

Begin april circuleerde een memo van de Inspectie L&T over het gebruik van een filter op het tappunt als beheersconcept voor legionellapreventie. Naar verluidt zou het om een concepttekst gaan, maar de memo is als zodanig niet gekenmerkt. De memo is geschreven omdat leveranciers van fysische technieken en adviseurs voor prioritaire instellingen in de praktijk onduidelijkheid ervaren over het gebruik van Point of Use (POU)-systemen. In de memo wijst de Inspectie L&T erop dat bij het ontbreken van

Pharmafiltersysteem officieel in gebruik genomen

een beheersconcept van de fysische techniek voor POU de beheersbaarheid in de leidingwaterinstallatie van *Legionella* onvoldoende is. Volgens de Inspectie L&T is de kans groot dat de leidingwaterinstallatie niet wordt gereinigd. BRL K14010-1 schrijft reiniging alleen voor voor de nageschakelde installatie. Daarvan is bij POU-systemen geen sprake. Het gevaar dat hierbij optreedt, is dat groei van *Legionella* in de leidingwaterinstallatie niet wordt geremd en zelfs kan toenemen. De Inspectie L&T gaat er vanuit dat de beheersbaarheid dan onvoldoende is. Het apparaat is niet voorzien van een alarmfunctie op de werking. Bij het opstellen van de BRL 14010-1 is daarmee geen rekening gehouden. Deze BRL is opgesteld toen de wet er nog niet was. De Inspectie L&T adviseert daarom de BRL aan te passen op het voorgestelde gebruik van POU-systemen.

De Inspectie L&T laat weten dat bij controles van collectieve installaties handhavend wordt opgetreden als een apparaat niet is voorzien van een certificaat op basis van BRL K14010-1. Een POU-systeem in de vorm van een filter op een aerosolvormend tappunt wordt als tijdelijke maatregel geaccepteerd gedurende de periode totdat met beheersmaatregelen is aangetoond dat een 'besmetting' in de installatie is opgeheven.

Nog veel vragen te beantwoorden

De vragen over legionellapreventie in leidingwaterinstallaties zijn nog talrijk. De ontwikkelingen in de afgelopen maanden heeft dat aantal verder doen stijgen. Even was er de hoop dat met de nieuwe wet- en regelgeving voor drinkwater het allemaal wat eenvoudiger zou worden. Maar het pakket van voorschriften en regels voor legionellapreventie is helaas te complex geworden. Door het verwijzen naar verschillende (wets) artikelen en documenten die vervolgens weer naar andere (wets)artikelen en documenten verwijzen, is het voor de mensen in de praktijk op de huidige manier de wet- en regelgeving nagenoeg niet meer te volgen. Er moeten diverse verbanden tussen verschillende (wets)artikelen en documenten gelegd worden. Tijdens de congressen van ISSO/LOPL en VSK zijn ook vragen gesteld over het clusteren van leidingdelen en componenten in de risicoanalyse. Over de mogelijkheden hiervoor in relatie tot de voorschriften in de Rip worden door het LOPL en ISSO voorstellen uitgewerkt die, na overleg met de Inspectie L&T en de certificatie-instellingen (die geaccrediteerd zijn voor BRL 6010), worden opgenomen in de herziene ISSO-publicatie 55.1, waaraan wordt gewerkt.

Will Scheffer

Kroonprins Willem-Alexander heeft op 11 april het Pharmafilter officieel in gebruik genomen. Dat gebeurde in het Reinier de Graaf Gasthuis in Delft. Het Pharmafilter zorgt voor afvalverwerking én afvalwaterzuivering. Het systeem vermindert de hoeveelheid medicijnresten in het afvalwater tot beneden de detectielimiet.

Het Pharmafilter vermaalt het ziekenhuisafval en voert het af naar de riolering. Zowel het afval als het afvalwater worden op het terrein verwerkt en gezuiverd van medicijnen en andere gevaarlijke stoffen.

De vermalers staan op de plaats van de traditionele bedpanspoelers en op plaatsen waar afval ontstaat. Op de verpleegafdelingen is de metalen bedpan vervangen door biologisch afbreekbare po's, gemaakt van aardappelschillen. De gebruikte bedpannen worden vermalen. Daarnaast verwerkt de vermaler vrijwel alle afval en spoelt die door de bestaande riolering.

Het afval bevat specifiek ziekenhuisafval (naaldenbekers, naalden, gebruikte bloedproducten, gebruikt verbandgaas, etc.) en etensresten, verpakkingen etc. Op het

ziekenhuisterrein staat een installatie die het vaste afval vergist en ontsmet, waarbij biogas wordt geproduceerd. Alle afvalwater wordt gezuiverd en ontdaan van medicinale reststoffen.

Behalve schoon afvalwater levert Pharmafilter het Reinier de Graaf ook besparingen en milieuvoordelen op: 550.000 liter warm water minder per jaar, geen heffing voor het afvalwater, een halvering van de afvalkosten en geen 50.000 liftbewegingen meer evenals vrachtwagentransport van drie containers per week.

Het systeem zorgt er bovendien voor dat verpleegkundigen minder contact hebben met potentieel besmette voorwerpen op de verpleegafdeling en hygiënischer en sneller kunnen werken.

Kroonprins Willem-Alexander neemt het Pharmafilter officieel in gebruik (foto: Frank van der Burg).

